

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 florini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 10 franci cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se aboneza la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii co-lectori.

Nr. 24.

Brasiovu 15. Decembre 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Despre istori'a revolutiunei Horaiane. — D-sale dn. autoru alu bros. intit.: Junctiunea caliloru ferate ale Romaniei si ale Ungariei si Transilvaniei etc. — Una cestiune d'in economi'a nationale. (Continuare). — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare). — Beuturile spirituoase. — Delegatiunea societatii academice rom. — Deschidere de abon. la Transilvani'a.

Despre istori'a revolutiunei Horaiane.

Sunt mai multi ani de candu istoricii magiari si sasi au inceputu a se interessa de istori'a revolutiunei Horaiane d'in mai multe puncte de vedere. Pre candu romaniloru le era interdisa cu rigóre inca si pronuntierea numeloru Hora, Closca si Crisanu, compatrioti de ai nostrii d'in alte nationalitati aduná barbatesce documentele scrise, d'in care se se póta compune istori'a acelei catastrofe transilvane, cumu si acelea sciri informatorie, câte apucaseru a esi la tipariu sub imperatulu Iosifu II. Ce e dreptu, cá cu tóte acestea lucrari preparative, neci altora nu le era permisu a publica prea multe lucruri d'in acea epocha, de aceea istoriografii trecea pàna acuma preste densa in fuga, cá si cumu s'aru teme de ea. Mai in scurtu, era si acea epocha maltratata cá si multe altele d'in istori'a Transilvaniei, pentrucà asia cerea „consideratiunile politice mai inalte.“ Istori'a trecea de studiulu celu mai periculosu pentru statu, éra cu respectu la romani, ea era considerata de adeverata crima. Dupa mórtea episcopulu Ioanu Bobu, in an. 1830 capitulu d'in Blasiu cu vicariulu seu Ioanu Lemeni in frunte, decise a ridica in liceulu d'in Blasiu una catedra pentru istori'a generale, care pàna atunci nu se propunea, pentrucà propunerea ei nu era permisa. Gubernulu d'in acelu tempuri a interdisu blasianiloru infientiarea acelei catedre. Alesu fiendu I. Lemeni de episcopu, elu introduse mai antaiu studiulu istoriei generale in liceu, éra cu propunerea ei insarcinà pe junele Simionu Barnuti in modu provisoriu, pàna ce veni dela Vien'a Ioanu Rusu, auctoriulu Icónei pamentulu, carele d'in an. 1834 inainte propuse istoria in calitate de professoriu publicu ordinariu, inse numai cu concessiunea episcopulu si in contra volientiei gubernulu, in carele pàna pe la an. 1848 functioná si episcopulu ungurescu romano-catolicu in calitate de consiliariu. Acelu episcopu isi arrogá siesi in modu necalificabile, dreptulu si functiunea de inspectoriu supremu alu toturoru scóleloru d'in Transilvani'a. Pe atunci siede pe scaunulu episcopiei r. catolice unu secuiu, anume Nicolae Kovács. Acelu omu vediendu cá blasianii nu voliescu a se lasa de planulu loru de a propune si propaga cunosciintiele istorice, in una d'in siedentiele gremiulu guberniale

pronuntiasse memorabilele euvente: Historia est oculus mundi, ideoque valachis interdicendum est hoc studium. Istori'a este ochiulu lumei, de aceea studiulu ei trebe se'lu interdicemu romaniloru.

Cu câtu mai virtosu dara era se fia interdisa romaniloru istori'a epocii horaiane. Éta inse cá a-totu-potentele spiritu alu tempulu a spartu drumu largu inca si pe acestu campu, pre câtu de frumosu, pre câtu bogatu si plinu de invetiaturele eele mai salutare, tocma pre atátu de puçinu cultivatu aici la noi. O de amu sci noi se pretiuimu tempulu acestoru puçini ani, carele ne fu destinatu prin providentia pentru repausu spirituale si reculegere, cá se aruncamu fundamente mai bune venitoriulu nostru, decâtu era ele aruncate in 1848 si chiaru in 186³/₄. O de ne amu sci pretiuí istori'a in tóte partile ei.

Éta cá si istori'a epocii horaiane se vede scrisa si publicata pe largu destulu; numai nu in limb'a nóstra nationale. Dnoi magiari, unulu renumitu cá surcellu alu unei familie aristocratice odeniora romane, mai tardiu cu totulu renegate, de rangu superiore, éra altulu renumitu prin eruditiunea sa si prin aceea ce se afla nespusu de raru, prin spiritulu seu de impartialitate, au scrisu pàna acuma istori'a revolutiunei horaiane, fiacare d'in punctulu seu de vedere, ambii inse asia, in câtu romanii in totu casulu sunt datori sie si patriei loru cu luarea in cea mai de aprópe consideratiune a ambeloru scripte care se voru cita indata la loculu acesta. Inca lipsesce multu pàna se fia cunoscuta deplinu acea epocha memorabile, care pentru locuitorii tiei nóstre a fostu órecumu precursórea revolutiunei francesci; atàta inse câtu se vede publicatu in acelea duoe opuri, deschide cale larga, pentrucà pe urm'a loru se afle si se cunósca cineva indicitu mai multu.

Cartile de care ne este verb'a pórtá titlulu: A Hóra-támadá s története. Irta id. Gróf Teleki Domokos. Pest, 1865. Kiadja Rath Mór. Adeca: Istori'a revolutiunei lui Hora. Scrisa de comitele Dominicu Teleki sen. 8° mare, pag. 183.

Summariulu acestui opu este:

Prefatiune I—X pag.

Istori'a revolutiunei lui Hora pag. 1—110.

Scar'a séu indicele documenteloru relative la re-

volutiunea lui Hor'a, care se afla: I. In bibliotec'a Telekiana d'in Tergulu-Murasiului, pag. 113—116. II. In collectiunea dela Sub-cetate (Várhegy, care?) III. In collectiunea lui Alessandru Mike. IV. In collectiunea comitelui Iosifu Kemény. V. In collectiunea comitelui Georgie Bánffy. VI. In collectiunea lui Carolu Torma. VII. Corespondentie private in possessiunea museului transilvanu d'in Clusiu.

Numerulu documentelor enumerat d'in acestea siette collectiuni este atátu de mare si coprinsulu celor mai multe d'in ele atátu de interessantu, in càtu se póte dice cu totu dreptulu, cà com. D. Teleki a trecutú asta-data prin ele in fug'a mare, pentrucà in casulu contrariu, cartea lui era se crésca la unu volumu respectabile.

Alu duoilea si celu mai importantu opu istoricu despre revolutiunea lui Hora este:

A Hora-Világ Erdélyben. Irta Szilágyi Ferencz, nyugalmazott iskolai tanácsos, s a magyar tudományos akademia levelező tagja. Pest. Az Athenaeum tulajdona. 1871. Ára 2 frt.

Adeca: Tempulu Horei in Transilvani'a. Scrisu de Franciscu Szilágyi, consiliariu scolasticu pensionatu si membru corespondente alu academiei scientifice ungresci. Pesta. Proprietatea Ateneului. 1871. 8° mare, 272 pag.

Acestu opu consta d'in trei parti, si este scrisu cu destula grija si critica. Partea I. se ocupa cu genesea si preludiulu séu preparativ'a revolutiunei popului. P. II. Inceputulu si decursulu acelei drame sangeróse. P. III. Epilogu. Pierdiari si coróna. Insemnatatea revolutiunei, mai multe cause ale ei, conspiratiunea, comandantii romanesci, adunarile popului, versarile de sange si devastatiunile, rescóle si in Ungari'a, tienut'a trupeloru imperatesci, dispositiunile gubernului, insemnatatea revolutiunei horaiane in Vien'a. Esmissiunea comitelui Iankovich. Crudimile nobililoru. Incercarile de pace, reinoirea hostilitatiloru, finea revolutiunei, essecutiunile etc. etc. Tóte acestea sunt scrise cu o péna, despre care se póte dice cà 'si cunósce subjectulu seu, si cà materialulu istoricu ii stà cu totulu la dispositiune.

Ei, bine, candu vomu avea noi unu opu scrisu in limb'a romanésca despre revolutiunea lui Hora, macaru numai cumu sunt acestea duoe, si mai alesu acestu d'in urma, se intielege inse cà concinnatu cu acea inpartialitate si cu acea critica, fara care istoriculu nu e istoricu, ei numai partisanu alu vreunei coterii politice. Pàna se ne bucuramu de unu opu mai mare, in care istori'a revolutiunei horaine se fia dedusa prin tóte fasele sale in modu cà se merite de a fi conservata pentru tóta posteritatea, éta cà primiramu cu adeverala placere sufletésca unu operatu scrisu in acésta materia de càtra unu barbatu, alu carui studiu de predilectiune este istori'a si mai de aprópe istori'a patriei si a natiunei. Acestu studiu alu seu este una „Scurta descriere,“ precumu ilu si supraserie auctoriulu; cu tóte acestea suntemu

prea siguri cà va interessa in gradu eminente pe lectorii acestei folie literarie. Cu 1. Ianuaru 1872 se va incepe publicarea lui, si precumu speramu, va inpintena pe generatiunile succrescenti, cà se urmarésca tóte partile dramei cu tóte peripetiile si episo-dele ei, pàna ce voru da de adeveruleu intregu, carele pàna acilea era ascunsu si inchisu cu siette lacati. Istori'a trebue se intre in possessiunea tuturor documentelor, càte s'au mai pastratu d'in acelea tempuri, pentru cà acelea inca au cadiutu in dominiulu ei, éra critic'a le va cerne si alege cu rigóre si inpartialitate.

Red.

Câmpulungu, 8. Iuliu s. v. 1871..

D-sale dn. autoru alu brosiurei intitulata: Junctiunea caliloru ferate ale Romaniei si ale Ungariei si Transilvaniei etc.

Domnule!

Am priimitu brosiur'a susu numita ce ai binevoitu a trimite la adres'a mea, si me simtiu datoriu mai anteu a'ti multiamí de consideratiunea catra mine si onórea ce mi ai facutu.

Viu apoi a marturí cà suntú cu totulu de opiniunile d-tale, rugandu-te totudenadata a'mi permite se completediu numai órecare reflexiuni séu argumente, pe care spatiulu, se vede, séu insusi scopulu acestei brosiure nu'ti au permisú a le desvoltá mai multu.

Pornindu dela vestulu Romaniei, cumu pornesce si conventiunea din 30. Martiu 1871, eu voiu recunosce cà junctiunea pe la Rosiav'a-Severinu este neaparata; inse cea dela Vulcanu fiindu fórté aprópe de cea d'anteia, mie unuia mi se pare cà ar cautá se ne gandimu cu multa seriositate, maturitate si prudentia asupr'a ei.

Acestea díse in trécatu, ajungu indata la punctulu ce provóca esentialmente aceste puçine renduri, si acest'a este Brasiovulu, séu junctiunea de ací spre Ostulu ambeloru tiere limitrofe. Mai nainte inse d'a me ocupá de aceste positiuni naturale, imi voiu permite a díce cateva vorbe asupr'a intereseloru materiale ce léga pe Romani'a cu Transilvani'a.

Brasiovulu, cà urbe comerciala si industrialá, este punctulu celu mai apropiatu de Romani'a. De ací se espórtá tóte marfurile, numite cu un'a singura vorba brasiovenii, pentru tóta tiér'a nóstra, si ací se importa cea mai mare parte din productiunile nóstre, cumu lana, canepa, pei, seuri, vite de totu felulu, mari si mici, cereale etc. Ear' mai vírtosu pentru cinci judetie ale Olteniei cu capital'a loru Craiov'a, si pentru cinci de dincóce de Oltu, cumu Teleormanulu, Oltulu, Argesiulu, Dàmboviti'a si Muscelulu, calea cea mai directa ce duce la Brasiovu si aduce de acolo, a fostu consacrata de secolu prin pasagiulu Branu (Törzburg), si totu p'ací este si pana astadi.

Ne intrebamu acumú, drumulu de feru, aceasta admirabila inventie spre inlesnirea comunicatiunei, spre inflorirea comerciului, spre inaintarea industriei, de-

stinata in fine a învecină ambele poluri; această îngenoasă și atatu de maréția inventia, ne întrebam, ce avantaje voru aduce pentru aceste județii cu residințiile lor, dacă comercianții voru fi nevoiți a plăti de doi, de trei și de patru ori atata distanția, că se făca unu ocolu enormu până la locul destinat, mai virtosu după nisce tarife asia de puțin moderate? Unde ar mai rămâne atunci adevăratul scopu alu calilor ferate, adevăratele binefaceri ale vapoarei, adevăratul efect alu invențiunii? Că cesti de interesu comunu, ce s'ar întâmplă acumu? Din doué un'a: séu acele diece județii (putem adăoge și Ilfovulu cu capital'a țierei, fiindu și elu în același condițiuni cu Brasiovulu), ar cauta se rupe mai de totu secularele lor relațiuni comerciale și economice cu acestu Brasiovu, séu se se lipsésca de virtutea ilusoria a drumului de feru, multuminduse, cumă pré bine dici d-ta, cu samarele de prahoveni.

Că punctu strategicu? . . . Nu voiu atinge această corđa, că va rămanea se deschida ochii deputatiloru, senatoriloru și ministriloru nostrii.

Sé venim acumu la pozițiunile diferitelor localități.

Nu cunosc Oituzulu, nici Buzulu, nici Siantiuulu vechiu, dar cunosc Timisiulu, Branulu etc. Déca pe valea Rosnovului pe suptu Buceciu s'ar poté află unu passagiu pentru construirea unei linii de junctiune, astufeliu încatu acea parte a locului se nu fia ecspusa torrentelor, cumu veduram sioséo'a de pe Prahov'a cu punctele ei în anii 1864 și 1871, această ar fi un'a fericire neasteptată; déca înse acea localitate ar presentă asemenea grave și neînvingibili dificultati, atunci éta ce linia de defileu amu avea pe la Branu. De aci pe albi'a rîusiorului numitu Moieciulu de susu, până suptu comun'a Fundat'a transilvana, apoi printr'unu tunelu d'ua distanția ordinara că ua diumetate ora celu multu, în valea Fundatiei séu Rudarita din Fundat'a munténa, apoi pe un'a d'în aceste vali în diosu, apoi pe valea Chiaiei până în ap'a Dambovitia, apoi pe acestu rîu în diosu, trecéndu prin Rucaru până la Dragoslavele, mergéndu astufeliu dela esirea d'în tunelu și până la acestu d'în urma punctu totu în cursulu apei neîntreruptu. Apoi dela comun'a Dragoslavele printr'unu altu tunelu, că dela siese până la optu sute metrii lungime, în valea Argisiului, apoi prin comun'a Nemoiesci la Campulungu, și de aci pe albi'a Rîului-tergului la Pitesci. Tóte distanția dela frontiera la Campulungu este până la 26,000 metrii aprosimativu.

Rémâne acumu întrebarea: Spesele fi-voru compensate? capitalurile află-voru avantajele lor printr'acestu passagiu că printr'altulu? Asia ne spunu ómeni seriosi și speciali calculatori, și éta cumu: Din diferitele localitati ale Muscelului vomu dá mai anteu drumului de feru și fabricelor carbuni de pamentu în abundanția, vomu dá urbilor și satelor campene lemnaria de totu felulu, lucrata și bruta în mari cuantitati, le vomu dá varulu de Nemoiesci de cea

mai buna calitate în tóta țiera, le vomu dá pétra de Albesci pentru totu felulu de constructiuni, asemenea d'ua calitate cumu este tórté rara în tóta Europ'a, le vomu dá granitu, le vomu dá în fine marmura întocmai că cea dela Carrar'a etc.

Tóte acestea sunt numai câte cunóscem până astadi, afara de enormele avutii ce s'ar descoperi pe viitoriu în muntii nostri, mai puțin cunoscuti decâtu însii muntii Himalaya.

Anii trecuti ajunsese în Bucuresci carulu de fênu de mesura, fênu prostu, 10—12 galbeni. Fênu de Muscelu la noi, recunoscutu de celu mai bunu, nu costă decâtu 2 galbeni carulu; varulu, nu celu mai bunu, se platesce în capitala și în celelalte urbi și sate campene cu 8, 9 și 10 galb. mi'a de ocă; varulu de Nemoiesci se poté cumperá pe locu cu 2½ galb. mi'a, ér' afara din această localitate, până la 40 lei vechi séu și mai diosu. Éta avantaje mari pentru ambele state contractante, pentru capitaluri și în parte pentru întreaga țiera nostra.

Dar acumu, domnule, mai vine ua altufeliu de întrebare curioasă și care s'ar poté adresá d'adreptulu mie, de ce adeva nu viu eu cu aceste idei, fia câtu de modeste, cu aceste cunoscintie, fia câtu de puțin însemnatórie, de ce nu viu eu ele a me presentă în publicu printr'ua brosiura séu unu articulu de diurnale? Voiu respunde.

Este vorb'a la noi — și numai vorba de cativa ani — a se construi ua siosea dela Campulungu la frontiera Transilvaniei, și această impulsia, permitemi domnule ua mica digresie, am dat'o totu eu înca dela repausatulu Domnu caimacamu Alecsandru Ghic'a. Bunulu betranu, venerabilulu! candu i am disu: Mari'a Ta, ai facutu, că Domnu, atatea acte mari, care voru ilustra paginile istoriei romane și voru rămâne cá monumente memorabili în anelele nostre, fa-te și autorulu acestei frumoése fapte, fii parintele județiului Muscelu, fii adevăratulu descendentu alu lui Radu Negru! ochii i se implura de lacrimi . . . Cátu de sincere erau acele lacrimi, câtu de patrioticu acelu simtiementu ce le facé se se manifeste, câtu de romana acea ânima ce le lasá se se védia prin catreptulu ei!

M. S. Imi promise totulu, însa suprávenira îndata afacerile și dificultatile politice, și totulu se sdruncinà. Cu tóte astea, ide'a conceputa se nutri, crescú; mai multe cereri, mai multe propuneri se făcura, promisiuni că plóia, ba înca în predilele electiuniloru se trimitu și ingineri, că se făca studiele necesarie. Cu unulu din acesti ingineri m'amu dusu și eu pentru a'i aratá valea Chiaii, care d'aprópe de Rucaru și până la frontaria, astufeliu pe cumu se afla terenulu naturalu, nu presenta nici unu pendiú, că se tréca peste 5%, decâtu numai câteva stince, care înaintea sciintiei, artei și mai virtosu înaintea pulberii fulminante nu sunt decâtu unu bagatelu. Cu tóte astea inginerulu a declarat mari dificultati, și sciú de ce: pentru că scopulu — de unde venia elu —

era se nu se faca nimicu; ér' cei ce ne incongiurau, turbati de individia, au avutu nedelicateți'a, se-mi strige in fatia, cà eu voiescu sa se faca sioséoa p'acolo, cá se tréca printr'ua particica a proprietatii mele Fundat'a. Spre a le astupà gur'a la-toti, am anuntiatu indatu prin diurnale, cà vendu peitóre tóta averea mea mobila si immobila; dar déca nu s'au aratatu amatori, acést'a nu este culp'a mea.

Iti poti imaginá, domnule, ce paie pe capu nu-mi asi aprinde astadi, càndu asi vení eu cu cererea, fia càtu de justa, càtu de naturala, cá drumulu de ferr se tréca peste mosi'a mea, séu fia si pe suptu dens'a!

Nu-mi e frica de nimicu in lume cá de calomnia, prin urmare crediu mai prudentu a transmite aci opiniunile mele si a le lasá cu totulu in dispositiunea si vointi'a d-tale. De va fi se se realisedie na data dorintiele si asteptarile nóstre, misicarea séu pornirea se va face din Brasiovu; atunci iti vei aduce aminte de aceste renduri, vei incercá séu veti incercá cu totii a pune in practica totu ce ar fi in profitulu ambeloru tieri, surora de sange, de religie, de limba. Càtu pentru mine, de voiu mai fi p'atunci in viatia, voiu depune si eu miculu meu serviciu la acésta mare opera, ori càndu asi fi chiamatu.

Priimesce, te rogu domnule, ua stringere de mana din partea unui romanu, ce arde de aceleasi dorintie cá si d-ta; càndu inse ai fi vreunulu din cunoscutii séu amiei mei, atunci asi fi cu atát'a mai fericitu.

N. Rucarénu.

Una cestiune d'in economi'a nationale.

(Continuare.)

Fortiele colective ale natiunei concentrate in organisatiunea statului, sunt intórse in contra natiunei, dandu-i astufeliu mórtea de acolo de unde trebue se-i vie viétia.

Nu se mai face nici o deosebire intre interesele nóstre si cele straine; nu se mai considera nimica cá alu nostru in tiér'a nóstra.

Natiunea fiendu midiulocu, ér nu scopu, nu mai e nemica de crutiatu, nemica de conservatu de càtra straini. Totulu e permis strainiloru cá intr'o tiéra pustie. Regul'a nóstra politica càtra straini este stragant'a macsima cosmopolita: „lasa se faca, lasa se tréca.“

Subt cuventu de concurentia nu se mai face neci o deosebire intre strainu si romanu; intre unu „sositu“ d'in ori ce parte a lumii si intre celu alu caruia este tiér'a, ai carui parenti si-au versatu sangele si munc'a pentru pastrarea si intemeierea ei; intre fiulu tieiei, pe care se razima statulu, care 'si dà viétia pentru apararea tieiei, care traiesce intr'unu continuu sacrificiu pentru densa, candu mai multu de diumatate d'in tempulu seu de lucru pe fia-care anu in servitiulu militariu cá graniceriu, dorobantiu, gar-

distu; — si intre strainulu, care are interese opuse natiunei, care la sarcinele militare ce absorbu mai multu de diumatate de tempu romaniloru, neci nu póte luá parte, fiendu-cà nu potemu dá arme strainiloru; care in fine nu face d'in tiéra decàtu unu obiectu de trafic, si apeléza la intervenirea strana, candu este derangeatu in traficulu seu, dela care nu-lu distrage neci o sarcina publica.

Se practica cá doctrina de economia politica, celu mai selbatecu comunismu, si mai multu si mai reu decàtu comunismu: cà-ci noi punemu tiéra si totu in comunu cu cei cari nu au nemic'a de comunu cu noi; cari facu comunitate deosebita de noi, chiaru in tiéra la noi; escludendu-ne pe noi chiaru in tiér'a nóstra, in ale nóstre.

Prin averea ce ne'ncetatu se scurge dela romani la straini, se ducu fortiele vitali ale natiunei, si poporulu romanu secatu de avere si prin urmare de midiulócele de cultura si de esistencia, se stinge prin inanitiune.

In acestu sistemu anti-nationale, ratiuni de statu nu mai esista candu e vorb'a de natiune. Natiunea si interesele ei nu se considera cá politice.

Déca tiér'a va fi a romaniloru séu a strainiloru, acésta, afara de esceptiuni, nu preocupá de locu pe ómenii nostrii politici. Déca natiunea romana va esista séu nu, li este indiferentu.

Dupa teori'a loru cosmopolita, scopulu statului romanu, nu este o societate romana, ci o societate universala de „ómeni,“ ori cari voru fi.

Prin acésta teoria ei s'au dissarcinatu de datoriile si grigile de ómeni politici; n'au neci o missiune de implinitu. De aceea faptele loru sunt lipsite de preocupare politica. Ei considera lucrurile individualmente. Inimicii natiunei nu sunt considerati cá inimici si ai loru.

Lipsindu-le idee'a nationala, ei nu se mai preocupa a sci, déca romanii prospera séu piéru. Atentiunea loru este intórta dela natiune. Ei nu se credu datori a visitá si studiá tiéra, si a se inspirá de densa. In neci un'a d'in cestiunile cele mari vitali, care preocupa tiér'a, ei nu au o opiniune consciintiósa, basata pe observatiune, pe cunoscentia de lucru, necesaria spre a poté judecá. Ei vedu lucrurile tieiei loru prin ochii strainiloru.

De aceea ori ce strainu lipsesce de respectu, pàna a-si permite se li propuna inca si programe politice pentru tiér'a loru.

Natiunea nu este pentru densii, neci macaru unu obiectu de observatiune si de simpathia, cumu a fostu pentru multi generosi voiageori straini, cari numai trecendu, au cunoscutu ranele tieiei si le-au semnalatu in scrierile loru.

Ei n'au pentru natiunea loru mai multa solici-tudine, decàtu n'au pentru romanii de peste Carpati, ómenii politici ai Austriei, — germani, nu romani.

Astufeliu natiunea parasita de ómenii ei politici, neci o consciintia nu presiede la sórt'a ei, — déca

nu consciința rea a dușmanilor noștri cari singuri ne observa de aproape, singuri cunosc ranele noastre și știu cum mergem de reu.

Este primejdiosu pentru unu poporu, că politiciii sei se neglijeze a observá chiaru mersulu lucrurilor in statele vecine, spre a trage d'in ele invetiamente asupra garantiloru de care trebuie se incongióre natiunea, contra a ori ce pericole, fia militare, fia economice. Ce sórta póte se aiba natiunea noastră, ai carei politici facu abstractiune de densa; cari nu se intereséza a cunoște neci cestiunile ei interne cele mai vitali? Dovada lips'a unui servitiu statisticu, regulatorulu administratiunei unui statu.*)

Cele ce dicemu relativu la politiciii noștri, le dicemu nu că se acuzamu pe nimene, ci spre a apelá la cugetarea loru in parte și a romaniloru in genere, asupra primejdiósei rataciri in care ne aflamu. Scimu că defectele cá si calitatile unui omu, nu sunt numai ale lui singuru, ci ale cercului in care traiesce și ale impregiariloru. Crescuti d'in nenorocire multi de mici in strainatate, in o totala lipsa de viétia de familia, de viétia de simtiementu; lipsiti prin urmare de educatiunea nationala care nu se capeta decâtu in studiulu istoriei și in viétia tierei; și pe langa aceste nutrindu-ne spiritulu cu utopiile doctrineloru cosmopolite; multi d'in noi au cadutu, cá si francesii, in ratacirea falsului umanitarismu cosmopolitu, care a produsu la noi, cá si in Francia, pe „Internationala,” ale carei róde pentru Romania sunt: invasiunea jidovésca, concesiunile, propuneri de colonii germane etc.

Dar, in fati'a desastroșelor consecentii ale acestei rataciri, credemu că vomu reintrá cu totii in bunulu simtiu comunu, in legile naturei.**)

In fati'a nenorociriloru tierei, a mai staruí pe calea unde ne aflamu, nu mai este a gresí, ci a tradá. Nu e permisu nimenui a nu vedé evidentia. Unde starea tierei, esperientia viia, adeverurile materiali, nediscutabili, vorbescu, teoriile și ilusiunile ideologiei nu mai au locu. Perirea unei natiuni nu se póte cu nimicu justifica!

Pentru ce se cere calitatea de romanu spre a fi ministru și functionariu de statu in Romania, déca nu pentru a face politica intereselor romane, a fi organu alu natiunii in fatia cu strainii?

Déca politiciii și functionariii noștri facu abstractiune de natiune, facéndu, cumu aru face nesce straini, și adoptandu in loculu politicei romane, principiulu cosmopolitu de „omu și omu,” — atunci in numele acestui principiu este egalul a avea ministri și functionari straini, — ómeni voru fi și aceia. Si pu-

*) Servitiulu statisticu ar fi elu cá de 10 ani incóce, dara dela mórtea lui Martianu incóce acelu servitiu se prefacú in ocupatiune de dilettanti. Not'a Red.

***) Asia credemu si noi, că vomu reintra, că ne vomu face mai seriosi, că vomu incepe a ne iubi natiunea și patria, precumu au iubit'o anticii romani și elinii, éra nu cá desiuchiatií cosmopoliti. Red.

șinu va pasa bieteii natiunii se scia, déca cei ce o ucidu, sunt fii sei séu straini!

Popórele isi versa sangele spre a dobandi si pastrá unu guvernulu nationale, negresitu pentru cá ele se aiba influentia asupra ataciloru și a sórteiloru; pentru cá se fia administrate conformu intereselor loru, ér nu cumu le-aru administrá strainii. Binefacerile unui guvernamentu nationale constau in o politica nationala, care nu se póte traduce in fapta, decâtu prin o sistema de economia nationala. Este ridicula o politica nationala, fara unu sistemulu economicu corespundietoriu.

Se nu piarda d'in vedere politiciii noștri, că tóta importantia loru le vine dela fiintia natiunii, dela calitatea loru de ómeni politici, dela rolulu ce au in interesele și destinele ei. Déca natiunea n'ar fi, strainii cari-i lingusiescu spre a si-i face códa de toporu, nu li-aru acordá neci macaru o privire.

Asia dar si onórea și datori'a și interesulu nostru, ceru cá se lucramu cá fi ai natiunii. Mandatarii nu potu lucra contra mandantiloru. Candu radacin'a va peri, ramurile pieru de sine.

Revenimu la espunerea sistemului economicu:

Astufeliu politica nostra economica e basata pe abstractiunea de noi, pe teori'a unei lumi utopice, in care nu aru mai esista divisiune de interese și popóre deosebite, ér nu pe realitate, pe bunulu simtiu.

Legile nostre, candu nu sunt inspirate de interese straine, le facemu in modu teoreticu, in contra spiritului nationale, in contru trebuintiloru, a ideiloru, a aspiratiuniloru și a datineloru nostre. Ele au in vedere lumea, ér nu natiunea.

Câteva legi in care mai esista principiulu nationale, principiulu esistentiei nostre, sunt paralizate séu interpretate in contra intereselor nostre.

Positivismulu politicu ne lipsesce cu deseversire.

In asemenea modu statulu romanu nu mai gravitéza in giurulu seu propriu, ci in giurulu intereselor straine. Punctulu de vedere romanu in statulu romanu a disparutu.

Ordinea publica in statu nu mai insemnéza binele și sigurantia intereselor romane. Turburarea și resturnarea natiunii, prin neincetata invasiune a strainiloru și prin surparea esistentiei ei, nu sunt privilegii cá afaceri de statu. D'in contra, precumu amu aratat, statulu prin sistemulu seu economicu, atrage invasiunea și este auciliariulu celu mai puternicu alu intreprinderiloru strainiloru, punendu-le la dispositiune miidulócele romaniloru, și creandu-le mereu in tiéra positiuni insemnate și intaritari, cari sunt bas'a loru de explotatiune și de operatiune in contra romaniloru.

In locu cá romanii se se póta radiema pe statulu loru, și se puie ei pîrghia*) intrensulu, spre a inchiega cu ajutoriulu sistemului de statu, intreprinderi și asociatiuni nationali, cari aru organisa și intari statulu, — statulu d'in contra disolve pe romani,

*) Terminu mechanicu = Vectis, is, nemt. Hebel.

inlaturandu-i dela tóte întreprinderile cele mari, prin artificia nascocita de straini, si adoptata fàra consciinta de càtra politicii nostri, cà cu elementulu romanu si cu midiolóce nationale nu s'ar poté nemica întreprinde. — Totu asia cumu înainte de scól'a nationala a lui Lazaru, subt dominatiunea straina a fanariotiloru, se escludea întrebuintiarea limbei romane d'in afacerile statului, cà neputendu servi.

Statulu iea mesuri de ordine publica sociala, regulandu raporturile d'între romanu cu romanu; elu intervine spre a garantá chiaru pe fii de càtra parinte, substituindu-se vointiei acestuia la impartirea averei sale între fii; ér in raporturile de ordine publica multu mai inalta, de ordine politica si nationala, in raporturile d'între romani cu strainii, „lasa se faca, lasa se tréca.“

Unu parente de familia, care pe candu s'ar asigurá de càtra fiii sei, ar lasá usile si calea deschise facètoriloru de rele d'in afara!

Romanii càtra straini nu sunt in relatiune de natiune, de corpu organicu, prin urmare in raporturi de natura esterna si internationala, ci in relatiune de individe risipite, de parti desfacute, nepresentandu neci o stare de organisatiune, neci o legatura între densele, abandonate in lupt'a economica cu strainii la fortiele loru individuali si la instinctele loru; fàra neci unu punctu de radiemu in statu, fàra neci o directiune politica in afaceri si interese nationale. — Cà-ci ceea ce e organisatu in statu, este spre a garantá pe romani de càtra romani, si mai cu séma pe straini de càtra romani, ér nu spre a garantá interesele si esistentia romaniloru de càtra straini.

Pe candu strainii càtra noi, se afla in raporturi nu de individe, ci de natiune, de comunitate deosebita, de „Colonia,“ prin urmare cu avantajele si puterea ce li dà sistem'a de corpu, concentratiunea, unitatea de tendentie, solidaritatea nationala.

Noi, desorganisati prin cosmopolitismu, desmembrati, d'in corpu nationale desfacuti in individe, — ér strainii cu organisatiunea loru de statu, si la noi de statu in statu, avendu pentru densii si pe statulu nostru, — in asemenea conditiuni, cumu se fia cu putintia lupt'a? Individulu cu statulu, cu unu corpu constituitu, nu póte lupta.

Pare cà voimu într'adinsu se perdemu tiér'a, se nu mai esistamu.

Seversimu acte si conventiuni cu strainii, prin care ne sinucidemu, ne lapedamu de tiéra, — numai pentru cà se facemu placerea cutarui consulu, pentru cà se meritamu de ceea ce traficantii de cele sante numescu umanitate, si civilisatiune, — si se ne faca trist'a onóre de a fi laudati de pres'a jidovésca si de cutare ministru alu unei poteri care ne inundéza tiéra de jidovi, si de germani, si ne întinde totu feluulu de curse, spre a ne rapi tiér'a. Dujmanii nostri ne ucidu cu manile nóstre proprie. Amu cadiatu atàtu de diosu, in càtu esecutam noi insine in contra nóstra, politica dujmaniloru nostri. Depravatiunea cosmopolitis-

mului ne-a adusu la gradulu de a perde pàna si instinctulu de conservare.

Pentru ori ce natiune cà si pentru unu individu, interesele sale priméza asupra altora. Acésta d'in legea naturei. Noi singuri damu lumei spectacululu ridiculu alu unui statu fàra politica.

Pare cà ratiunea de a fi a statului nostru, este interesele straine, ér nu interesele romane. Lucramu astufeliu, cà cumu n'amu avé interese in acésta tiéra. D'in interesele nóstre romane si cu totulu interne, precumu cestiuni de comerciu ale pietiei d'in intru; cestiunea proprietatiei pamentului patriei nóstre; cestiunea tarifului de esportu a producteloru múncei nationale si a vamiloru de importu; pàna si cestiunea carcimelor d'in sate; — se facu cestiuni straine si se tratéza nu cà interese romane, ci cà afaceri straine.

Dupa parerea unora d'in politicii nostri, statulu póte de va gasí de cuviintia, se redice romaniloru d'in sate dreptulu de a tiené carcime, si in Moldov'a li este de fapta ridicatu prin monopolulu jidovescu; statulu póte se li redice dreptulu politicu electorale, care este mai mare decâtu dreptulu de carcime; — statulu póte luá romaniloru câte 20 dile pe luna la servitiulu de graniceri, póte a-i luá la óste, a li cere sacrificiulu intereselor si alu persónei loru, ceea ce este mai multu decâtu dreptulu de carcima; a li impune ori ce sarcine de statu, dar nu póte a li dá si avantajele de statu; nu póte retrage jidoviloru invoirea totudeaun'a revocabila a carcimelor si locuintiloru prin sate, recunoscuta in consciintia tierei întregi si in mai multe renduri de càtra guvernul, cà o calamitate pentru sateni; recunoscuta chiaru prin legea d'in 1843 „cà o pricina de daramare a starei materiale si morale a locuitoriloru.“ Nu póte luá acésta mesura, fiendu-cà asia numit'a libertate comerciala se opune.

Statulu romanu dar póte lucrá numai in contra romaniloru, ér nu si in favórea loru. Umanitatea si libertatea sunt numai pentru straini, ele nu se respecta si in romani. Libertatiei strainiloru de a ne exploatá, nu potemu opune si noi libertatea nóstra politica, de a nu voi se fimu exploatati.

Asia dar autonomi'a si libertatea nóstra stà numai in dreptulu de a ne sinucide.

Asia idealu de statu intielegu unii d'in politicii nostri. Ei justifica ignomini'a ce destruge tiér'a, cu principiile. Se torturéza principiile spre a se torturá natiunea. Dupa densii natiunea este pentru libertati, ér nu libertatile pentru natiune. Aplicamu principiile cá sciintia doctorului lui Molier, care se preocupá nu de cumu se scape bolnavulu, ci de cumu se-i prescrie recepte in regula, spre a murí in regula.

Ore-care mesuri s'au luatú contra sterpirei paduriloru. Aici libertatea s'a restrinsu. Inse neci o mesura pentru crutiarea romaniloru. Libertatea sterpirei romaniloru nu se póte restringe.

Umanitarii nostri n'au umanitate neci macaru pentru natiunea loru.

S'a disu fórte bine, cà cineva nu-i filosofu de-
càtu pentru ceea ce'i este indiferentu.

„Tocmai in tierile libertatiei, negutiatoriulu in-
tempinà contradictiuni fàra numeru, pe candu in tie-
rile servitutie nu este impedicatu de neci o lege.“
(Montesquieu, Esprit de lois. liv. XX c. XII).

Cà si intr'o colonia, statulu nu este natiunea;
natiunea se dà subdiferite forme in esplotarea strai-
niloru, in numele intereselu statului. Statulu pro-
cede cà unu arendasiu fàra preocupare politica, fàra
pietate, prin singur'a consideratiune la aceea ce elu
numesce profitulu seu, facèndu abstractiune de inte-
resele natiunei, de conditiunile dela care aterna pro-
speritatea, poterea si esistentia ei. Si pe candu in
fatia cu strainii este atàtu de binevoitoriu si de libe-
rale, in càtu nu mai calculèza, nu face casu de sute
de miliòne ce li da prin concessiuni, imprumuturi de
statu, loterii etc., in fatia cu natiunea este neinduple-
cabile; aici nu se pòte lipsi in favòrea ei de profi-
tulu momentanu si rusinosu, de càteva mii galbeni
in plusu, ce comunitatea jidovésca ofere a-i da totu
d'in spinarea natiunei, suma pe care totudeauna ar
poté-o acoperi prin impositate, pe care tiér'a le-aru
plati cu recunoscintia.

Astufeliu statulu si comunele se substitue prin
jidovi, delegandu-le perceperea impositelu indirecte
(ecsemplu impositulu asupra beuturiloru), care este o
atributiune de guvernamentu, o prerogativa a natio-
nalitatiei; prin urmare delega strainiloru aplicatiunea
legei de impositate, exercitiulu a o parte d'in auctori-
tate, ii face membri ai guvernamentului. Astufeliu
in un'a d'in cele mai delicate atributiuni, dela care
aterna multa sòrt'a comerciului romanu, organele sta-
tului romanu in raportu cu romanii sunt jidovii; —
adeca acei cari nu facu comunitate de interese cu
noi, si cari au interesu se destruga, cà se monopo-
lizeze totu comerciulu romanu. Consecintiele morali
si politice se potu lesne judecà.

(Va urma.)

Colectiune de diplome

d'in diplomatiulu comitelui Iosifu Kemény, care
privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Continuare.)

Circa 1366. App. D. Tr. T. III.

Ladislau vaivodulu Transilvaniei si Nicolae comitele Secui-
loru dà mandatu lui Nicusiu dela Rodna, cà se dea satisfactiune
legale oficiariulu loru, anume Ladislau (Vladu) dela Rodna, pen-
tru unu omoru ce s'a fostu comis, cà de nu, ilu va essecutà
d'in averile lui dela Bistritia.

Ladislau Woyvoda Transilvanus, ac Nicolaus
Comes Siculorum. Dicet nobis Magister Ladislau
filius Deseo Officialis noster de Rodna, quomodo vos,
super emenda mortis illius hominis juxta nostram
commissionem satisfacere recusassetis, surda aure pro-
rogando, super quo domus tibi firmis in mandatis,

quatenus super eadem emenda mortis eidem magistro
Ladislao Officiali nostro omnimodam impendas satis-
factionem, ne idem nobis amplius hac in parte con-
queratur. Aliter commisimus mediantibus aliis literis
nostris, ut de tuis haereditatibus in Bistricia existen-
tibus, judex et jurati de eadem ipsi magistro Ladislao
ex integro satisfaciant. De quo nobis non poteris
imputare. Aliud igitur non facturi in praemissis. Da-
tum in Szent Iwan in festo conversionis Beati Pauli
apostoli.

A parte exteriori haec legebantur: „Provido viro
Nykus de Rodna.“

Ex manuscriptis Andreae Huszti.

1366. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu recunoscundu d'in nou multele merite ale
unui membru d'in famili'a Vasu dela Tiag'a, preste càte drep-
turi si privilegia ce le dedese, mai donà acestuia inca si cinci-
diecimea oiloru dela comun'a romanésca Mohalu.*)

Nos Ludovicus Dei Gratia Rex Hungariae. Me-
moriam commendamus tenore praesentium significantes
universis. Quod quia fidelis noster miles magister
Deseu de Czege comitatus de Doboca, nobis, et sa-
crae nostrae coronae, in cunctis nostris, Regnique
nostri negotiis prosperis et adversis formulatus gratos
exhibuit multiplices et fideles, corpus suum, in no-
stris, quibus interfuit, expeditionibus, pro honoris no-
stri augmento viriliter et incompassibiliter exponendo.
Ratione quorum licet multa praemiorum antidota a
nobis digne mereretur, in particularem tamen servi-
tiorum suorum recompensam, quinquagesimam ovium
nobis annuatim de quadam possessione Olachali Mo-
hal vocata, in dicto comitatu de Doboka situata, quam
ipse magister Deseu suam fore asserit, pervenire de-
bentem, cum administratione solutionis ejus totalis,
eidem magistro Deseu suisque pueris et haeredibus
universis, de plenitudine Regiae nostrae potestatis, et
gratia speciali perpetuis temporibus duximus relaxan-
dam, imo pure, et simpliciter relaxamus, ipsamque
quinquagesimam totalem, in usum ipsius magistri De-
seu, et ejus puerorum, et haeredum omnium conver-
timus mediante patrocinio nostrarum praesentium li-
terarum, quas sub majore nostro sigillo privilegia-
liter emanari faciemus, dum fuerint nobis reportatae.
Datum in Alba Gyulae sabbatho proximo ante fe-
stum beatae Margarethae Virginis anno Domini M.
CCC. LXVI.

Ex originali familiae comitum Was.

1366. 20. Juny. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu confirma privilegiulu cunoscutu alu sasi-
loru, datu odeniòra de regele Andreiu.

1366. Duodecimo calen.: mensis Julii. Ludo-
vici Regis privilegiales, vi quarum ad supplicationem
Wilhelmi Episcopi quinque ecclesiensis comitis ca-
pellae Regiae, et Regii Secretarii Cancellarii, ac Vicarii
Saxonum septem sedium terrae Tansilvaniae per eun-

*) In comit. Dobaçei.

dem Regem constituti Generalis, nec non Joannis filii Petri de Diznou, ac Nicolai filii Martini de Hywholom confirmat et transummit confirmationales Karoli Regis anno 1317. Privilegium Andreanum Saxonibus Transilvanis elargitum transumentis et confirmantis.

Exstat in Arch. Cibinien. nationis Saxonicae.
Edidit: Eder „de initiis Saxonum“ p. 175—199.
„ Fejér C. D. T. IX. vol. III. p. 558.

In fine harum privilegialium recensentur inter reliquos: Dominicus Episcopus Tansilvanus, Dionisius Vayvoda Transilvanus Capitaneus Budoniensis comesque Temesiensis et de Zonuk; Nicolaus filius quondam Stephani Wayvodae comes sicular., et Szathmariensis, Marmarosiensis et de Ugocha.

1366. 1. Sept. App. D. Tr. T. III.

Regele Ludovicu demanda abatelui dela monastirea Cârtia, cá se apere pe unulu Petru, filiu alu lui Michailu d'in comun'a Widembach (Weidenbach) in possessiunea paciuita a comunei Satu-nou in contra ori-caroru adversari ai lui.*)

Nos Ludovicus Dei Gratia Rex Hungariae etc, Tibi fideli nostro religioso viro Abbati monasterii de Kyres firmis damus in preceptis, quatenus Petro filio Michaelis de Vidembach aulae nostrae juveni, fratri Nicolai Episcopi Tyniniensis, cum per ipsum ad id fueris requisitus, presentium serie ad defensionem, et pacificam conservationem possessionis Ujfalú vocate, per nos sibi collate, auxiliis et favoribus contra suos infestatores ratione dicte possessionis assistas, opportunis simul cum tuis famulis et hominibus. Aliud non facturum. Datum in Vyssegrad in festo beati Egidii confessoris, anno Domini Millesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

Originale in papiro conscriptum in medio sigillo ceræ rubrae impresso munitum exstat in Arch. Kosmonostoriensi inter Irregistrata.

Edidit has in „Magazin für Geschichte etc. I. B. 2. Heft. Kronstadt 1844“ p. 188.

1366. App. D. Tr. T. III.

Actu de relatiune seu raportu esitu dela capitululu d'in cetatea Alb'a in Transilvani'a despre separarea, reambularea si limitarea (hotarnicirea) mosiiloru seu possessiuniloru boieriloru Ioann et Nicolae filii ai lui Petru d'in Cisnadei'a, si anume a comuneloru Sub cetate si Ap'a-négra, care se afla in vecinatatea (contiguitatea) tienuturiloru lui Vladu domnului Tierci romanesci. Aceeasi relatiune suna si despre separarea seu delimitarea comuneloru Acileu si Telisca. care se aflá in possessiunea lui Ioanu numitu Tompa, care portá titlu de comite alu Alpiloru (muntiloru). Regele Ludovicu dedese apoi in an. 1367 privilegiu in favórea acestoru delimitari.**)

*) Comun'a Widembach, astadi Weidenbach, romanesc Gimbavu, mai bene Salcetu, se afla in districtulu Brasiovului distantia de 1 miliaru de acilea. Comun'a romano-ungurésca Satu-nou alias Nou, se afla totu in acestu districtu. Acilea dara ar fi una urma de aristocratia si feudalismu sasescu transilvanu inca d'in sec. alu 14 lea.

**) Acestu documentu inca merita de aprópe attentione istoriografiloru nostrii, inse nu asia precumu se afla elu acilea in estrasu uscatu, si neci asia, precumu s'a publicatu de Fejér, ci

1366. Relatoriae Capituli Albensis Transilvani, super metali possessionum Joannis et Nicolai filiorum quondam Petri de Diznoyo ut pote Waralya sive Waralyafalu, et Feketeviz appellatorum a terris sub Vajvodata Ladislai Vajvodae Transalpini existentibus,*) separatione, reambulationeque, erga mandatum Ludovici Regis, etiam pro Joanne dicto Tompa comite Alpium Transilvanarum, quoad pariter reambulandas, separandasque ipsius quoque possessiones Echelleu et Thilichke nuncupatas editum, pure peracta expeditae, annoque dein 1367, per eundem Ludovicum Regem privilegialiter transumtae, et confirmatae.

Exstant in archivo camerae R. Hung. aulicae.
Edidit extractum Fejér C. D. T. XI. p. 474. 475.

Sententia metalis inter villam Blachorum de Sz. Péter, et Teutones de Neudorf Distr. Bistriciensis.

1366. Supp. C. D. T. II. p. 33—35.

Decisiune judecatorésca esita pentru incaciuirea vlachiloru d'in comun'a St. Petru cu teutonii venetici d'in comun'a Satulunu, ambe in partile cetatei Bistriti'a in Transilvani'a. In acestu documentu se dice, cá Blachii, adeca romanii, s'au fostu aflatu cu una milie de ani in possessiunea territoriului, pe care acuma teutonii óspeti s'au pusu se'lu ia cu poterea, si cá ei, Blachii, l'au aparatu si rescumparatu mai de multe ori d'in generatiune in generatiune cu sangele loru. Sententi'a acést'a esise dela tribunalulu sasescu d'in Bistritia.**)

Nos Ubaldus Tumels iudex, Casparus Henel, Simon de Frank, et Petrus de Rewel caeterique cives jurati civitatis de Bistricia, memoriae damus per praesentes, quibus scitu necesse est universis, quod inter

precumu se afla in archivulu ungurescu, acelu citatu aci de Kemény. Not'a lui Kemény, cu care observa cá sub tienuturile vaivodatului romanescu s'ar intielege Fagarasiulu si Omlasiulu, merita érase a fi luata in consideratiune cu atátu mai de aprópe, cu cátu éca, toama in dilele acestea unulu d'in celi mai aprigi istoriografi de ai nostrii, adeca dn. Hasdeu, cauta Omlasiulu in Banatu, éra nu in Transilvani'a, unde voliesce se afie numai unu satuletiu numitu Omlasiu, éra nu tienutulu intregu, muntenu si submuntenu, care astadi e cunoscutu sub nume de scaunulu Salsicei, la care se mai adaoge unu territoriu d'in scaunulu Mercurei si d'in comit. Albei. Comun'a Tilisc'a, care obvene in acestu documentu, astadi cá totudeauna curatu romanésca, numera la 2900 de suflete, éra Omlasiulu inca nu e satuletiu seu catunu, ci este comuna cu mai bene de 1300 de suflete, sasi si romanii.
Red.

*) Fogaras et Omlas.

**) Acestu documentu este scosu d'in archivulu sasescu dela Bistritia. Cu tóte acestea unii critici transilvani s'au incercatu a trage la indoiéla autenticitatea lui si a'lu declara de apógrifu. Fára a voli se ne lasamu in discussiuni ulterioare asupra autenticitatei acestui documentu, noi luamu numai nota despre acelu adeveru, cá acelasi documentu s'a depusu, s'a pastratu sute de ani si se afla pana astadi in archivulu sasescu d'in Bistritia. Multe milia de documente, care vorbea despre romanii in genere, seu si in parte, s'au arsu si annullatu in decursulu temporiloru, mai totu in adinsu. Este una impossibilitate morale, cá sasi d'in Bistritia se fia volitu a pastra in archivulu loru unu documentu apócrifu, care este relative romaniloru mai favorabile decâtu multe, fórté multe altele; si este aprópe minune, cá acelasi s'a pastratu si cá a esitu la lumina.

Blachos de villa Petri,¹⁾ et Teutones ad praedium Husselseiff [Neudorf],²⁾ in circulo villarum de Bistricia habitum advenas grave discordium exortum fuerat, quod dirimendum, et pro justo componendum, a serenissimo Rege nostro Domino Ludovico, pro nunc inter felicissimos Lares nostros commorante, nobis commissum est. — Teutones advenae querelam ponunt: Blachos de villa Scti Petri silvam alpestem inter dorsum montis Ripau, in cuius culmine rupes faciens praecipitii in vallem Lewdot³⁾ vulgo Kusma⁴⁾ vertens existit, metamque vallis istius meridionalem suplet, et inter aliud dorsum montis, super villam Blachorum existentis. Regitze dictum accipientem, hinc inter superiorem dicti montis Ripau ad orientem vergentem pedem et dorsum montis Kaldu sursum vertus usque ad culmen Bolcina protrahentem, quam comes Bistriciensis ex territorio Blachorum evulsam praedio sibi pro exstruenda villa assignato adiecisset, cedere non velle, sibique pinus quas pro erigendis domibus vexissent, dum per villam eorum venissent ademisse. Blacci de villa Scti. Petri aegre ferunt, ut territorium suum ultra mille annos possessum, per se et majores suos, multis vicibus sanguine redemptum dissipetur, ac pars illius pro meliori emolumento advenarum Teutonum, praedio illis assignato, sylvis praecipue quercinis, pratis item, et agris suis multo melioribus abundantia adjiceretur, et incorporaretur, praeterea Blacci id etiam aegre ferunt, quod Teutones villam non illic ubi olim fuisse notorium sit, ut e ruderibus (seit dem Mongolen-Ueberfall) videre esset, prope villam Solna, sed in continenti villae suae (dicht neben Petersdorf, wo Neudorf jetzt steht) locare velint, unde multas injurias, damna et praejudicia se de ipsis passuros fore, facile pervidere sit, circa quod discordium, maturo inter nos nactō consilio . . . . . aequum esse invenimus . . . . . sylva haec maneat penes villam Blachorum, cuius de antiquo fuisse, et situs et publica notitia demonstrat; Teutonica vero seu Germanica colonia haec, si se absque sylva alpestri subsistere non posse putaret, conferat se ad praedium Woltera ibique villam suam collocet. Quia vero Teutones declarant: se cum praedio Husselseiff et absque sylva alpestri contentari, id solum exoptere, ut villam suam non ad rudera prioris villae, sed penes villam Blachorum locare permittantur . . . (letzteres wurde zugestanden). Datae Bistricia die 7. festi corporis Christi anno 1366.

Aus dem Bistritzer Magistrats-Archiv.

Die Aechtheit dieser Urkunde wird bezweifelt, ich habe sie aus einer authent. Abschrift und bin folglich nicht im Stande darüber zuversichtlich zu urtheilen, so weit muss ich indessen gestehen, dass ich die Urkunde aus etc.

1) Petersdorf Distr. Bistriciensis. — 2) Vjfalú D. Bistr. — 3) Forte hinc familia Löventhal. — 4) Pagus Kusma hodie in comitatu Doboca.

De falsitate harum literarum vide adversaria historica J. C. Kemény ad a. 1366.

Edidit has literas extractive Schuller in „Archiv“ I. B. 1. Heft p. 64—65.

Edidit has literas extractive Fejér C. D. T. IX. vol. VII. p. 252.

Testimoniales Officialium comitatus Colos quod magister Mikola de Deszmér valachos a possessionibus Deszmér, Szamosfalva, et Szent-Miklos prohibuerit.

1366. 9. Sept. Supp. C. D. T. II. p. 53.

Magistratulu Ladislau filiu alu lui Ladislau, comitele de Clusiu si duoi judecatori ai nobililoru totu dela Clusiu, dau testimoniu, că Magistrulu Micula d'in comun'a Desmiru standu facia la judecata, a opritu pre toti valachii (romanii) d'in comunele Desmiru, Samusieni si Sant-Nicola, că se nu mai cultivate si folosésca acelea hotara.*)

Nos magister Ladislaus filius Ladislai Comes de Clus, Joannes filius Dominici, et Michael dictus Henke Judices nobilium de eadem. Damus pro memoria; quod accedentes ad nostram praesentiam magister Mikola nobilis de Desmér prohibet coram nobis omnes Valachos ab utilitate terrae Deszmér, et Szamosfalva, et Szent-Miklos. Datum in Clus feria quarta proxima post festum nativitates B. Virginis anno Domini 1366.

In dorso harum literarum legitur: pro magistro Mikola de Deszmés . . . 1366. apparebaut tria loca Sigillor. p. vetustatem consumpta.

Originale possidet familia Kemény.

Transuntum habetur in arch. f. Regii Trans. f. 271. Lit. y. serie 1-arum.

(Va urma).

Beuturile spiretuose.**)

Rachiulu si spirtulu.

Éta-ne ajunsi a tratá despre beuturile alcoolice propriu dise, beuture, cari au esercitatu si exercitêze in

*) D'in cuprinsulu aceluí actu scurtu s'ar pareá, că locuitorii aceluí trei comune scienduse proprietari liberi d'in vechime pe hotarale loru, nu voru fi voitu se se supuna volientiei lui Micula de a'i iobagi si ale luá diccimile, éra Micula scienduse privilegiatu si domnu preste densii, nu va fi volitu se'i mai lase in vechi'a loru libertate.
Red.

**) Despre beuturile spiretuose s'au scrisu la alte popora inaintate in cultura si scientie atátu de multe, in câte scripture respective ar forma o biblioteca bunicica. La noi inca s'a scrisu de câteva ani ici colea câte ceva, inse neasemenatu mai puçinu decátu ar merita acésta materia de mare importantia, éra d'in punctu strinsu scientificu abia s'a vedutu ceva in limb'a nóstra pâna la articulu pe carele reproducemu si noi dupa „Revist'a científica“ d'in Bucuresci, precumu l'a reprodu su Federatiunea si precumu amu dori că se se reproduca in multe mii de essemplarie, nu pentru că se-lu citésca betivii, carii totu nu citescu nimicu, ci pentru că se ajunga la cunoscenti'a aceluora, carii sunt chiamati a invetiá pe poporu.

Dela unu tempu inécece unii medici facu vinarsulu una concessiune mica dicédu, că beutu fiendu cu cumpetu dupa

multe localitati adeverate pusliiri, si cari au atrasu atentiunea cea mai de aprópe a economistiloru si a filantropiloru.

Sunt una multime de feluri de rachiuri; inse in categori'a beuturilor tari, dupa cumu le numescu unii igienisti, intre rachiurile, cari cuprinde dela 15 la suta in susu de alcoolu, si care se urca pentru betivi ca diuti de totu pâna la alcoolulu curatu, absolutu, spiritu nestinsu. Cele mai puçinu vatematorie d'in aceste beuturi sunt acelea cari cuprindu alcoolu mai puçinu.

In generale inse tóte rachiurile sunt vatematorie sanetatii. „Spiritu si rachiurile de cartofi si de grane, dice dn. Cruveilhier, au una lucrare chimica asupra stomacului, 'lu ingrosiéza si-lu desorganiséza, si au una actiune fórté vatematoria asupra creeriloru si asupra sistemului nervosu, consuma sên topesce cu incetulu poterile vietiei si producu una betranetia temporía.“

Ilustrulu chimistu Liebig dice: „Rachiulu, prin actiunea sa asupra nerviloru este cá una politia trasa asupra sanetatii muncitorului, si pre care trebuie se o schimbe neincetatu, nepotendu se o achiteze. Astufeliu elu consuma capitalulu in locu se consume interesulu, si d'intru acésta resulta neaparatu bancrut'a corpului seu.

D'in nenorocire dísele ilustrului chimistu le cunoscú pre puçini ómeni, si aceia in man'a carora stau midiolócele de a pune una stavila reului ce degrada omenirea, mai adesea neci cá s'au ganditu cá beuturile spirituose, potu face se degenereze una natiune atátu fise cátu si moralicesce.

Cestiunea ne intereséza si cá ómeni si cá romani, si pentru a dovedi cátu costa pre omenire intrebuintiarea abusiva a rachiului, vomu tratá pre scurtu efectele acestei beuturi asupra sanetatii.

Abusulu îndelungatu alu rachiuriloru tari produce nesce afectiuni, nesce bóle, pre cari medicii le-au numitu alcoolismu cronicu.

Unu medicu svetianu, Magnus Hus a studiatu acésta cestiune cu multa profunditate. D. Bouchardat, raportandu lucrările facute, le insotiesce de observatiuni ale sale proprie, pre cari le vomu recapitulá aici.

„Influinti'a alcoolismului cronicu asupra sistemului nervosu este d'in cele mai perniciose. Cea d'antaiu forma sub care se manifestéza este form'a paralitica séu paretica. Caracterulu seu este slabirea poterii muscularie. Se apropia fórté multu de paralisia generale a smintiriloru. Dupa cátuva tempu manile si pitiórele incepu a slabi; somnulu este intreruptu de aiureli si visiuni. Mai antaiu slabescu virfurile degetelor; bolnavulu stringe man'a altuia prea puçinu; lasa de-i scapa obiectele pre care le apuca.

Slabitiunea se intinde la tóta man'a pâna la umeri. In curundu slabitiunea ataca pitiórele: bolnavulu abia se

tiene pre densele. Câte unadata slabitiunea atinge si muschii spatelor. Bolnavulu slabesce d'in ce in ce mai multu si ajunge de nu mai póte stá in pitióre, si stá mai multu culcatu. Nu póte se manance singuru, trebuie se-i da altii de mancare. In unele casuri se paraliséza limb'a, besic'a, matiulu celu grosu si esofagulu.

Aceste simptome ale sistemului musculariu sunt insocite si de altele. Esteriorulu bolnavului s'a schimbatu; figur'a sa ni anuncia tempirea si lenevirea; partea cea alba a ochiulu ingalbenesce; pelea este uscata si galbena.

Bolnavulu slabesce, muschii se móie.

Cátu despre facultatile intelectuali, bolnavulu devine indiferente, se prostesce, memori'a i se slabesce; somnulu seu este intreruptu prin totu felulu de visiuni! adese-ori este precesu de unu deliriu liniscitu; vederea slabesce; pupilele sunt dilatate; ochiulu devine puçinu impresionabile la lumina; i vijaie urechile; nu mai aude bene; are ametieli si i se impainjenéza ochii.

Organele digestive slabescu, stomaculu nu mai mistuesce, si ajunge une-ori de mancarea este versata intrega. Pantecele este imflatu, ficatulu asemenea.

Sunt bolnavi cari ajungu se aiba convulsii si ajungu epileptici.

Influinti'a beuturilor alcoolice asupra alienatiunei mintale (nebunia) este considerabile. Beutur'a este una d'in cauzele cele mai puternice ale nebuniei. Fia-care a potutu notá, cá unu omu, care a abusat de beutura, ajunge la una stare de esaltatiune, in unele impregiurari, care este nebunia la inceputu.

Dupa una lucrare a dlui doctore Perchappe se vede, cá la una suta sieptedeci si siese de nebuni adusi in localulu dela Charenton, alcoolismulu a potutu ocaasiuná ból'a la siesedeci de insi, si cá, la optudeci si doue casuri de paralisia generale, 28 de casuri trebuiau atribuite alcoolului. Proportiunea este infioratoria.

Este constatatu cá copiii betiviloru sunt mai predispusi decâtu ceialalti la bóle nervóse; sinucideri, un'a d'in plagele omenirei, se atribuie in multe casuri alcoolului.

In tóte staturile unde se face un'a statistica criminala regulata, s'a constatatu un'a mare coincidentia intre betia si criminalitate. Lucrulu este simplu de intielesu: unu omu care si-a perdutu simtirile, póte fórté lesne se comita fapte criminali.

Câteva cifre voru complectá acestu tablou atátu de ingrozitoriu. In Londr'a abusulu beuturilor alcoolice face pâna la 50.000 de victime.

In Germani'a peru pre fiacare anu de alcoolismu cá la 45.000 de individi.

In Rusi'a, dupa d. de Tourgueneff, alcoolulu omóra mai bine de 100.000 de fiintie pre fia-care anu.

In Sveti'a poporatiunea sinucideriloru este dela la 57 de morti, si déca s'ar considerá cá sinucisi aceia cari moru beti séu de bóle ocaasionate de alcoolu, s'ar gasi 1 sinucidu la 30 de individi morti in versta de 25—30 de ani.

Traseramu una schitia de tablou; amu lasatu multu la una parte, sí cu tóte astea, ori cine ar medita asupra

mancare, nu strica, ba inca ajuta la congestiunea mancariloru grele, d'in contra pe nemancate strica. Cu atátu mai virtosu e de doritu, cá se pasiésca la midiolocu scienti'a ajutata de experimente si de esperienti'a in totu respectulu ampla, intensa, bogata, si se decida ea. Red. Trans.

celoru dise, i se va implea sufletulu de intristare. Cumu? omulu, capulu de opera alu creatiunei, fiinti'a dotata cu inteligintia, in locu se se perfectiuneze, se degrada. se tempesce, se pune mai diosu decâtu bestiele? Oróre si pietate! . . se bagamu de séma bine; alcoolismulu de-gradéza ras'a, opresce progresulu, stirpesce spiritulu de familia, scurtéza viéti'a si omóra inteliginti'a. Suntemu una natiune tenera: se ne grabimu a nu ajunge in starea Svetiei, unde ómeni insemnati s'au pusu pre ganduri.

Progresulu alcoolismului a datu nascere la multe mesure pentru a-i pune una stavila; in Angli'a si in Statele-Únite s'au infiintiatu societatile de temperantia. Membrii acestoru societati se ingagiéza séu cá se nu bea de locu ori ce beutura afara de apa, séu se bea numai céiu, séu numai beuture fermentate, precumu vinu, bere si cidru. Cea d'antaiu societate s'a infiintiatu la Boston in a. 1826, si, dupa optu ani, numerulu societatiloru de temperantia s'a urcatu la 8000, si se compunu de unu milionu cinci sute mii de membri; 4000 de velnitie séu poverni s'au inchisu de buna voia si mai bine de 8000 de carcimari si-au inchisu pravaliele de buna voia. Asemenea institutiuni admirabili merita recunoscinti'a toturoru umanitariloru, cu atátu mai multu, cá sunt basate pre libertate, ér nu pre represiune.

In Rusi'a, in Sveti'a si in Poloni'a se intrebuintéza midiulóce represive. Se iea betivulu si se inchide intr'una casa de opréla; tóte bucatele i se gatescu cu remasitiile de spirtu cele mai puturóse; dupa câteva dile se desgustéza atátu de multu, cá nu voiesse se mai manance. I se dà drumulu, si unii d'in betivi nu mai béu de locu. Se marturisimu, cá acestu midiolocu de indreptare nu este de imitatu.

Societatile de temperantia, educatiunea tieraniloru, desvoltarea gustului de a citi, éta midiulóce eficace si demne de unu poporu liberu. Fiendu-cá abusulu beuturiloru alcoolice a ajunsu se ne atinga poporatiunea, se ne grabimu cu una ora mai inainte se-lu stirpimu, cá se nu ajungemu se dicemu: Este pré tardíu! . .

P. S. Aurelianu.

Delegatiunea societatii academice romane.

Premiulu Evangeliu Zappa.

Conformu decisiunei societatii academice romane d'in siedinti'a dela 13. Sept. 1871 pentru cea mai buna lucrare asupra formatiunei cuvintelor in limb'a romana prin derivatiune si compositiune, se publica concursulu cu program'a si conditiunile urmatórie:

I. PROGRAM'A.

Tractatulu va cuprinde:

a) O parte generale, in care, cu ecsemples luate si d'in alte limbi in legatura de cumnatia cu a nóstra, si mai alesu, d'in limbele clasice, se voru definí si esplicá principale formatiunei cuvintelor atátu prin sufisese séu derivatiune in intielesu mai strinsu, câtu si prin prefisese séu compositiune.

b) O parte speciale, care va avé de obiectu formatiunea prin afisese a cuvintelor limbei romanesci si care se va intende:

1. Asupra formatiunei cuvintelor prin sufisese séu derivatiuni, cumu: mor-ariu (d'in móra), fer-ice (d'in feru), strimt-are (d'in strimtu), carn-osu (d'in carne), vac-utia (d'in vaca), parent-escu (d'in parente) etc. . .

Pentru fia-care sufisese se va stabili prin numeróse ecsemples: a) la ce genu de cuvinte se afige; b) déca are o singura forma séu mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui; d) cari sunt insemnarile accidentali ce mai póte luá; e) in casurile, in cari intielesulu unui sufisu pare a se atinge cu intielesulu unuia séu mai multoru alte sufisese, care e diferenti'a ce le distinge; f) cari d'in sufisese sunt romanice, cari nu; éra la acelea cari de sí romanice, paru, prin transformarile fonetice ce au potutu luá in limb'a nóstra, ase departá de corespundietóriele loru in celelalte limbi romanice, se se determine cu probe indestulitórie acele transformari; g) in fine, atátu in respectulu formei, câtu si alu intielesului, se voru compará sufisesele romanesci cu cele corespundietórie d'in limb'a latina si d'in alte limbi sorori.

2. Asupra formatiunei cuvintelor cu prefisese séu compositiuni, cumu: ap-punere, op-punere, des-punere, com-punere, ne-fientia, in-famu etc. . .

Pentru fia-care prefisese, si pururia in comparatiune cu limb'a latina si altele sorori, se va stabili prin numeróse ecsemples: a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformari fonetice suferé; c) care e intielesulu lui generale; d) cari sunt insemnarile speciali si derivate ce mai póte luá; e) care e in fine diferenti'a de intielesu a unui prefisese intru câtu pare cá se atinge cu intielesulu altui prefisese.

3. Asupra formatiunei cuvintelor prin compositiunea a 2 cuvinte, cari esprimu fia-care unu conceptu bine definitu, cumu: cod-albu, batu-jocura, perde-véra, bine-cuventare, lucé-feru, casca-gura etc., . . cautandu a se stabili, prin comparatiune cu limb'a latina si alte limbi sorori, pâna la ce gradu limb'a nóstra e susceptibile de asemeni compositiuni, si cari anume sunt legile si tipii acestoru formatiuni.

II. CONDITIUNI.

1. Marimea operatului va fi aprossimativu între 15—20 cóle de tipariu, formatu octavu ordinariu, cu litere garmondu.

2. Terminulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancelari'a societatii academice, este 30. Iuliu 1874.

Cele venite mai tardíu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere se fia scrise curatu, legibili si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa o devisa séu motte in veri-ce limba si totu de mana straina.

5. Pre langa manuscriptu se va alaturá si o scri-

sóre inchisa in plicu, sigilatu cu sigilu fàra initialele auctorului, adresata càtra societatea academica, si portandu pe adresa d'in afàra devis'a manuscriptului, scrisa éra de mana straina, éra in intru numele auctorului.

6. Manuscriptele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societatei academice in siedinti'a plenaria, premiarea aceluia d'entre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá, in archivele societatei pàna ce se voru reclamá de auctorii lor, ale caroru nume remanu necunoscute, fiendu-cá plicurile ce le voru cuprende nu se voru deschide.

8. Prémiumu defiptu pentru acésta lucrare, d'in procentele fondului Evangeliu Zappa, este de lei n. 1500.

Presiedinte: A. T. Laurianu.

Secretariu generale: I. C. Massimu.

Deschidere de abonamentu la „Transilvani'a,” fóia Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Acestu organu alu numitei Associatiuni va intrá cu 1. Ianuariu 1872 in alu cincilea anu alu vietiei sale.

Transilvani'a a fostu pàna ací in lini'a prima, archivulu pentru actele si pentru tóta activitatea beneventata de Dumnedieu a Asociatiunei transilvane, ale carei concluse si preste totu volienti'a si tóte lealele sale tendentie se vedu essecutate cu tóta precisiunea possibile de càtra unu comitetu, carele se afla la inaltimea chiamarei sale, pentru cà elu cunósce adeveratele lipse si neajunsuri ale poporului, scie si cunósce, de unde are se incépa, si face spre scopurile prefipte in statute, totu ce'i permitu modestele midiu-lóce materiali, càte i se punu la dispositiune. Mai departe Transilvani'a fù acelu locu de convenire alu barbatiloru de litere si scientia, in care se tractédia — pre càtu lasa angustulu spatiu — numai materii si cestiuni serióse, care ceru studiu indelungu, prin urmare si reculegere a poteriloru spirituali. Scimu bene, cà la maiortatea preponderanta a lectoriloru dela tóte popórale lipsesce tempulu, lipsesce inse mai multu gustulu si placerea pentru lectura seriósa, prin urmare cà un'a fóia cá acést'a fórte arareori se va bucurá de vreunu publicu numerosu. Vedemu ce pate in acestu punctu unu barbatu cá Csengeri la magiari in Pest'a; vedemu cà de ess. Archiv de siebenb. Vereins alu sasiloru abia si abia are càte 100 abonati; scimu intru asemenea caus'a, pentru care incetasera la noi de ess. „Instructiunea publica“ a D-lui A. T. Laurianu, „Magasinulu Daciei“ de A. I. Papiu, Archiv'a d-lui Hasdeu, Archivulu d-lui Cipariu s. a. s. a. Cu tóte acestea, cauta se presupunemu cà la unu poporu care cugeta in adeveru la progresu reale, éra nu numai fictivu, la cultur'a care se nu semene cu Fata morgana, çi cu muri de cetati tari, cu edificiu cá celu de pe Acropole, séu cá cele Piramide, trebue se se afle barbatu celu puçinu unulu la un'a miie, caré se si voliésca, se si póta a se ocupá in totu cursulu vietiei sale cu lectura seriósa. Totu asia amu priceputu noi si conclusulu celu d'in urma alu adunarei generale, care se tienù la Fagarasiu.

Dara la istori'a nóstra se nu voimu a cugetá neci macaru intr'unu anu un'a-data? In cele mai multe actiuni ale nóstre nationali s'a cunoscutu pàna acuma lips'a de istori'a patriei si a natiunei. S'a disu inse in vér'a trecuta, cà documentele istorice se potu castigá si cití de airea, d'in alte collectiuni si carti. Asia este, se potu castigá, cu spese enorme, cu alergari si caletorii, care costa sute si mii, si d'in archive si bibliotece care nu prea stau la dispositiunea fiacaruia. A pretende cá se ne invetiamu istori'a nóstra dela altii si prin altii, ar semnificá totu atatu, cá si cumu ar sustienea cineva, cà elu mananca multu mai bene cu lingur'a si d'in man'a altuia. A propune istori'a nóstra orbesece dupa cumu o au compusu altii, semnifica a voli se invetiamu pe generatiunile care ne succedu, cá se le fia rusine de antecessorii lor, de trecutulu lor, si se despere de venitoriu. Nu intielegemu cultur'a in genere, si cu atátu mai puçinu cultur'a nationale, fora istori'a nationale. Éta pentru ce vomu continuá si pe anulu venitoriu a ne ocupá mereu de istori'a nóstra.

Speramu cà se voru aflá membrii de ajunsu de ai Associatiunei nóstre, carii voru incuvientiá acestu metodu de a redige fóia asociatiunei nóstre.

Pretiuulu Transilvaniei este celu aratatu in frontispiciulu ei, adeca 2 fl. pentru membrii, 3 fl. pentru nemembrii, éra pentru tierile d'in afara de ací inainte 1 galbinu imperatescu, d'in caus'a speseloru postali escessive.

Abonamentulu se face deadreptulu la cancellari'a on. Comitetu alu Associatiunei in Sibiiu, si numai pe cate 1 anu intregu.

D'in cursurile celoru patru ani trecuti se afla essemplaria legate usioru, càte 3 fl. unulu si se vendu totu la Comitetu in Sibiiu.

Red.